

Erkel Ferenc halálának 207. évfordulóján

Városi ünnepség keretében tisztelegtünk nemzeti operánk megteremtőjének szobra előtt.

Erkel izgalmas történelmi korban élt, és abban élünk mi is. Erkel tudta, hogy a „nemzeti művészet” nemzetet teremt, és mi, akik örökségét éltetni kívánjuk, ugyanezt a feladatot vállaljuk fel: nemzeti művészettel szeretnénk nemzetet teremteni 21. századi körülmények között. Mire tanít minket Erkel példája egy látszólag távoli történelmi korból? Éppen 150 éve, hogy a kiegyezés következtében Szent István koronáját Ferenc József fejére tették. Bár Kossuth szerint a kiegyezés a nemzet halálát jelentette, és idegen érdekek szolgálatát, Deák szerint a „hatalmas Oroszország és az egységesülő Németország között az önálló Magyarországnak nem lett volna létjogosultsága.

Az osztrák császár ünnepélyesen megesküdött 150 éve, hogy megőrzi „Magyarország jogait, alkotmányosságát, törvényes függetlenségét és területi integritását.”

Magyarország belpolitikailag független lett, tudjuk, hogy a külügy, a hadügy és a pénzügyek maradtak közös hatáskörben.

Ha valakinek ismerős a történelmi dilemma, az nem a véletlen műve.

Akkor is vérré menő csatározások voltak a helyes történelmi irányokat illetően, volt rá példa, hogy a képviselők az üléstermet is szétverték. Sajnos a politikai csetepaték nem akadályozták meg, hogy az ország rövid felendülés után a megsemmisülésbe hulljon.

Talán hiányzott a polgárok és vezetőik politikai tisztánlátása.

Erkel és kortársai felismerték küldetésüket, és a minden napok kintartó munkáját alkotó erejükkel egyesítve megteremtették a nemzeti kultúrát a zenében, irodalomban, festészetben, tudományban. Ez a kultúra hordozta, és átmentette azokat az eszményeket, célokat, és értékeket, melyek megtartották nemzetünket a háborúk és diktatúrák viharáiban. Ezért példájuk ma erőforrás számunkra, és egyben iránytű is, műveiket pedig el kell juttatni a mai közönséghez oly módon, hogy vegyék is az üzenetet. Ez pedig a mai kultúrharcban embert próbáló feladat.

Nemcsak történelmi korszakváltásban élünk, hanem kultúra és civilizációváltásban is. Az erőszakos globalizmus, a szélsőséges individualizmus, a kötelező értékszegesség önazonosságunk gyökereit kívánja megsemmisíteni. Ha kiállunk hitünkért, kirekesztők vagyunk. Ha hűségesek vagyunk családunkhoz, kisebbség, tágabb közösségünkhöz, nemzetünkhöz, bezárkózók vagyunk. Ha azt állítjuk, hogy az erény (milyen elavult szó, nem is használjuk már, kiveszett) fontosabb, mint az élmények, a fogyasztás élvezete, önérvényesítés, akkor korszerűtlenek és haladás ellenesek vagyunk.

Ha felelősséget vállalunk közösségünkért, saját utunkat kívánjuk járni és nem szeretnénk, ha mások döntenének helyettünk, az Európai fejlődés akadályai vagyunk. Ha határozott értékrend szerint szeretnénk szervezni a társadalmat, diktatúrát gyakorlunk, és nem

tartjuk tiszteletben az egyének mindenekfelett álló döntési szabadságát.

Milyen szerencse, hogy a zene olyan, mint pünkösdkor a nyelvek csodája, hogy mindenki a saját lelkében mégis rezonál rá, és akartalanul is átéli a haza szeretetét, ha meghallja a Bánk bánból a Hazám, hazám nagyáriát. Milyen nagy dolog, hogy ez az ária megszületett és ma is ugyanazt az érzést hozza elől mindenkiből, mint mikor Erkel megalkotta. És akárhányszor újra meghallgatjuk, hatása változatlan.

Szép a mindenki által ismert Nádasy Kálmán féle szöveg, de az Egressy Béni féle eredeti változat többet mond: Hazám, hazám, te mindenem! Rajtad előbb kell segítenem. Szegény hazám, te mindenem! Rajtad előbb kell segítenem. Magyar hazám, te mindenem! Rajtad előbb kell segítenem, előbb kell segítenem! - visszhangzik a négyszer megismételt üzenet egész a 21. századig.

És a mi felelőségünk, az Erkel Társaságé, mai felelős, hazánkat szerető polgároké, hogy ezt az üzenetet eljuttassuk a ma élőkhez.

Talán volnának sokan, akik azt mondják,

nehézségeim vannak, elég a megélhetésről gondoskodni, nagyobb ügyekkel nem foglalkozom.

Azt gondolom, ez Erkel korában sem volt másképp.

Erkel hírneve a Hunyadi László után külföldön is egyre nagyobb lett, de anyagi nehézségek miatt nem tudta a kor egyik híres zongoraművésze, Thalbergnek eljuttatni az opera kottamását, hogy Párizsban is előadhassák a művet.

155 évvel később, 2010-ben Kocsis Zoltán Erkel beszédében a következőt mondja: „Talán a pillanat nem a legmegfelelőbb, de nem bírom elhallgatni, hogy az általam vezetett Nemzeti Filharmonikusok jövő csütörtöki Erkel –gálaestjén ósdi, évtizedekkel ezelőtt kézzel írott, legnagyobb részt szinte olvashatatlan zenekari anyagból játszik. Ezen sürgősen változtatni kell... Erkel műveinek kritikai összkiadása... kottáinak a gyakorlat számára hozzáférhetővé tétele nem tűr halasztást, zenéjének világméretű propagálása közös ügyünk...”

Kocsis Zoltán programot adott nekünk, melynek egy része talán már meg is valósult. Másrészt azt kell mondanunk, ha 155 éve az anyagi szűkösség nem térítette el céljától Erkel, akkor most sem hivatkozhatunk erre, mint akadályra.

Magyarország ütköző zónába került, olyan helyzetben van, hogy 2018-ban akár Európa jövőjéről szavazhatunk. A miniszterelnököt idézve: „Tudjuk, széllel szemben hajóznunk... de mi magyarok azt is tudjuk, hajózni széllel szemben is lehet. Sőt, bármilyen meglepő, szembeszélben is lehet előre haladni. Mondják, aki nem ismeri az úti célját, annak semmilyen cél sem jó. Ez fordítva is igaz: ha ismerjük a megcélzott kikötőt, bármilyen szelet fel tudunk használni, hogy célba juthassunk. Ez csak kintartást, bátorságot és hasonszőrű társak szövetségét igényli.” –mondja a miniszterelnök. Egressy Béni szövegét idézve: „Miként vándor, ki tévedez viharzó éjjelen,

Avagy hajós a szélvészttől korbácsolts tengeren...” A jelen zűrzavarban mi is így érezhetjük magunkat.

Egyéni sorsunk és nemzetünk sorsa most is elválaszthatatlan, ne kergessünk illúziókat.

A hazugság áradatban lássuk világosan a célt, és erőt merítve Erkel zenéjéből, tegyük érte valamit kintartóan minden nap.

Bakács Bernadett alpolgármester